

УДК 72.03

О. І. Моркляник*кандидат архітектури, асистент***О. А. Казмірук***студентка кафедри «Архітектурне проектування»**Національний університет «Львівська політехніка»*

ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ В СТИЛІ «ЛОФТ»

Анотація: з'ясовано походження поняття «лофт», виявлено передумови виникнення лофт-архітектури та хронологічні періоди її формування. В статті здійснено аналіз характерних прикладів лофт-об'єктів і доведено доцільність відновлення та переобладнання промислових будівель і споруд, що не функціонують. Матеріали статті можуть бути корисними для зацікавлених формуванням сучасної архітектури.

Ключові слова: стиль «лофт», лофт-архітектура, лофт-об'єкти, переобладнання промислових споруд, архітектура в стилі «лофт».

Постановка проблеми. Протягом тривалого часу (з 40-х рр. ХІХ ст.) в світовій архітектурі сформувалася тенденція переформування нефункціонуючих промислових об'єктів (заводів, фабрик, складів, електростанцій, залізничних вокзалів) під житлову та громадську функції. Наслідком таких трансформацій стало виникнення стилю «лофт» і формування просторів і архітектури в стилі «лофт». Маловідомий в Україні, проте достатньо сформований на Заході стиль «лофт» починає закріплювати свої позиції в Східній Європі, наприклад в Росії. Формування лофт-архітектури (лофт-об'єктів) заслуговує уваги та визначає *актуальність* даної праці.

Метою статті є аналіз характерних прикладів лофт-об'єктів, як доказ доцільності відновлення та переобладнання нефункціонуючих промислових будівель і споруд.

Завдання дослідження:

- з'ясувати походження поняття «лофт»;
- виявити передумови виникнення лофт-архітектури та простежити хронологічні періоди її формування;
- привести характерні приклади реконструйованих та переобладнаних споруд в стилі «лофт».

Виклад основного матеріалу дослідження.

Походження поняття «лофт». Фахівці не дійшли до єдиної думки у суперечці з приводу цього питання: частина вважає, що поняття «лофт» ввели в ужиток емігранти з Німеччини до США, котрі були першими мешканцями

покинутих заводів. Німецьке слово «luft» в перекладі означає повітря. Згідно іншої точки зору поняття «лофт» - це американський сленг і перекладається як «горище», «дах», «верхній поверх» торгового приміщення чи складу. Одне з наукових визначень поняття «лофт» – переобладнане під житлову функцію приміщення нефункціонуючої споруди промислового призначення.

В 40-х рр. XIX ст. в США відбулося економічне піднесення, демографічний вибух та стрімкий розвиток культурної сфери. Ціни на житло різко зросли, подорожчала оренда землі для виробничих структур, які були осередками більшості центрів розвинутих американських міст. Таким чином, великі виробничі райони поступилися місцем новим житловим та діловим кварталам, проте залишалися покинутими невеликі, склади та цехи, які забудовники вважали недоцільними перебудовувати та реконструювати. Натомість малозабезпечені митці, що мріють про майстерні та житло починають їх переобладнання.

Пройшовши короткий шлях від промислової майстерні до популярного стилю, «лофт» опинився на вершині моди в 50-х рр. XIX ст. і став осередком мистецького життя. Поступово, лофт-об'єкти в Нью-Йорку, на Манхеттені, в промислових районах Сохо або Бауері ставали все більш престижними, і врешті-решт такий тип житла перестав бути малорентабельним, а самі райони стали надзвичайно престижними та дорогими. Прослідкувавши таку тенденцію, переобладнані приміщення власники продавали заможним покупцям в результаті чого вартість одного метру квадратного такої нерухомості наприкінці XIX ст. в Нью-Йорку сягнула 12 тис. дол. Освоєння колишніх промзон тривало, продовжували з'являтися нові мешканці, проте юридично-правових підстав до такого процесу не існувало. В 1982 р. в Нью-Йорку був прийнятий «Закон про лофт», легалізувавши, таким чином, процес зміни цільового призначення промислових будівель та споруд.

Складський район Лос-Анджелеса, після незаконного переселення митців та творчих особистостей в колишні склади, влада перейменувала в «Район Мистецтв»; згодом сюди перемістився Архітектурний інститут Південної Каліфорнії, і колишній складський район став міським визначним місцем, а житло в стилі «лофт», в ньому, належить до житла підвищеного комфорту.

Покинутих промислових районів вистачало і в інших великих містах, тому поступово лофт-архітектура стає популярною і в Європі: так, у Парижі мода на «лофт» утвердилася у 80-х, а в Мілан - у 90-х рр. XX ст.

У Лондоні лофт-об'єкти почали з'являтися в районі Доклендс, на місці колишніх портових доків, що пустували після того, як порт було переміщено ближче до узбережжя. Вважається, що творцем сучасного британського стилю «лофт» став Джон Хічкок. У 1992 р. Джон Хічкок заснував у Лондоні

«Manhattan Loft Corporation», яка стала першою британською компанією, що переобладнувала промислові будівлі в споруди для житлового і громадського призначення. Такі райони Лондона, як Клеркенвелл, Шордіч і Кінгс-Кросс, опинилися в одному ряді з фешенебельними Челсі і Кенсінгтон завдяки «MLC».

Яскравим прикладом лофт-архітектури є робота відомого іспанського архітектора Рікардо Бофілла. Розпочавши роботу в 1973 р., за два роки один з блоків занедбаного цементного заводу в Барселоні Бофілл перетворив в свою резиденцію. Це не тільки житлові апартаменти, але і офіс, архів, виставковий зал, творча майстерня, їдальня, декілька відпочинкових, загальна кімнати для гостей і сад. Господар надав право бруталній індустріальній архітектурі домінувати у внутрішньому просторі будинку. Сад - одна із головних акцентів споруди архітектора Бофілла. Колишній цементний завод - будівля унікального дизайну: величезні відкриті простори, суміш текстур, форм і матеріалів, потік природного світла з великих аркових вікон. Рікардо Бофілл і зараз живе і працює на своєму «цементному заводі». За його словами, це найкраще місце, де він може зосередитися, працюючи над своїми проектами. Під назвою «The Cement Factory» - житло Бофілла багато років поспіль фігурує в різноманітних збірниках інтер'єрів (табл.1., рис. 1.5).

Досвід проектування лофт-об'єктів в Росії.

«Винзавод» в Москві. Одним з найвідоміших лофт-об'єктів в Москві - вважається центр сучасного мистецтва «Винзавод». Найстаріший Московський комбінат виноградних і десертних вин, заснований в 1889 р. У 1909 р. частину садиби придбав Х.С.Леденцов, який заповідав своє майно на освітні цілі, і головний будинок був переобладнаний для розміщення міського чотирикласного коледжу (табл.1., рис.1.1). Зараз «Винзавод» являє собою комплекс промислових будівель (цехи, дегустаційні лабораторії і винні підвали), розташований в районі «Сиром'ятніков». Загальна площа – 20 тис. кв. м. У приміщеннях старовинного пивоварного заводу розташовуються 3 великих виставкових зали. Проектом передбачена також відкрита тераса, призначена для проведення різноманітних культурних заходів: концертів, фестивалів і презентацій. Сформований за принципом арт-кластера, Центр сучасного мистецтва «Винзавод» концентрує кращі творчі ресурси міста і створює принципово нове, привабливе для широкої публіки художнє середовище. У багатьох мегаполісах світу подібні центри є невід'ємною частиною сучасного культурного життя (табл.1., рис. 1.2).

Таблиця 1. Приклади переобладнання громадських споруд в стилі «лофт»

<p>Рис.1.1. «Винзавод» в Москві: первісний вигляд, фото 1889 р.</p>	
<p>а)</p>	<p>б)</p>
<p>в)</p>	<p>г)</p>
<p>д)</p>	<p>е)</p>
<p>є)</p>	<p>ж)</p>
<p>Рис. 1.2. «Винзавод» в Москві: а), б), в), г) - інтер'єри цехів: «Цех білого», «Цех червоного», «Виносховище», «Цех бродіння»; д), е), є), ж) - плани цехів: «Цех білого», «Цех червоного», «Виносховище», «Цех бродіння»</p>	

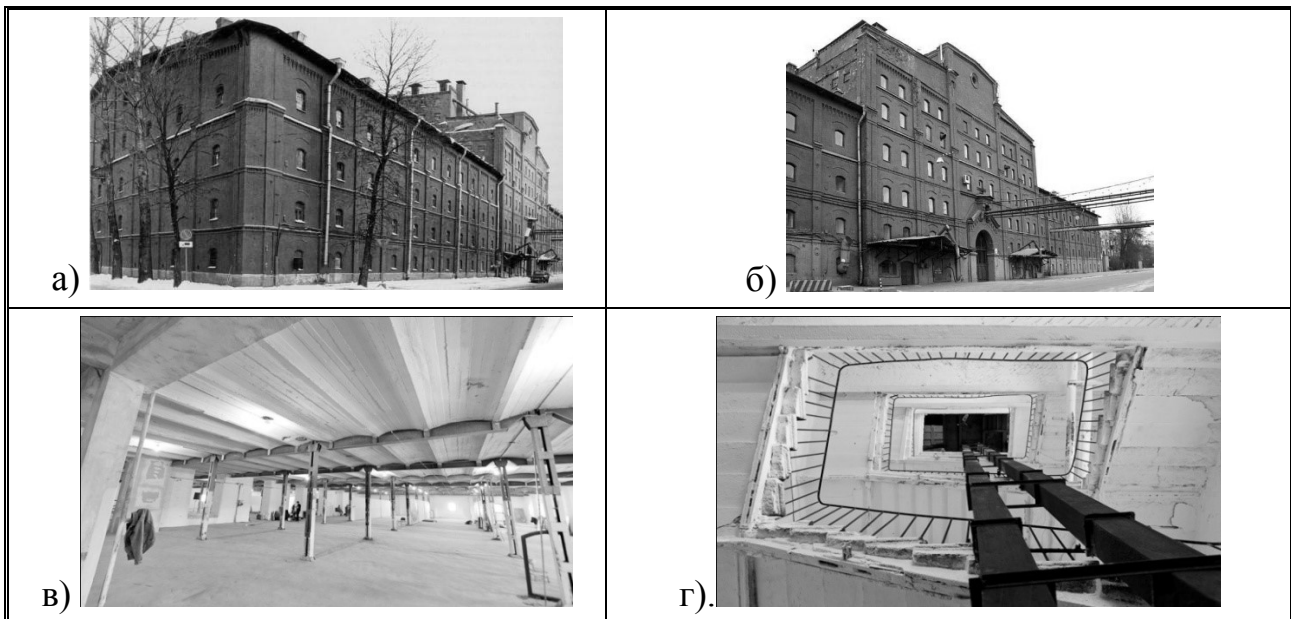

Рис. 1.3. «Rizzordi art foundation» в Санкт-Петербурзі:

а), б) екстер'єр, в), інтер'єр виставкової зали; г) вигляд сходової клітки

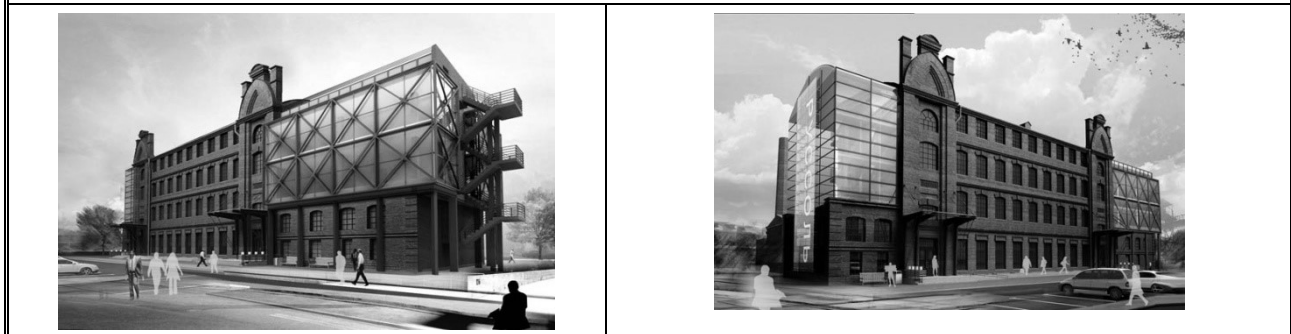

Рис. 1.4. Бізнес-центр «Русол» в Оренбурзі

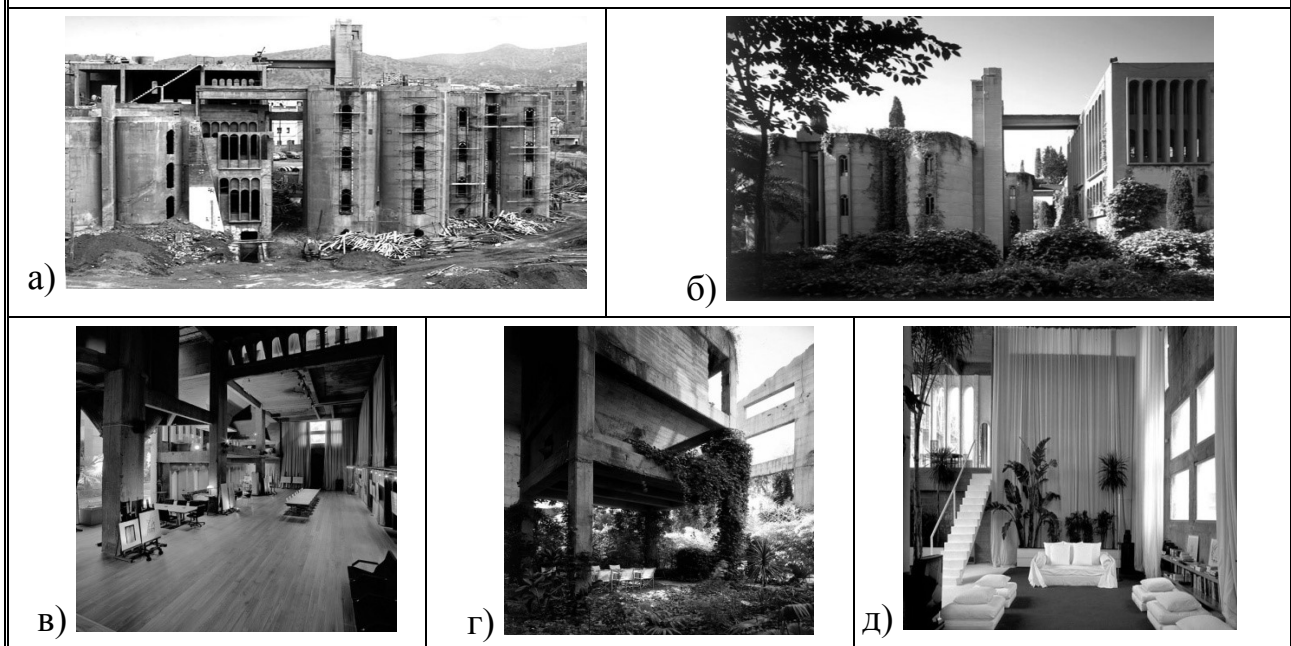

Рис. 1.5. Лофт- архітектура Р. Бофілла в Барселоні: а) первісний вигляд; б) сучасний екстер'єр; в), г), д) сучасний інтер'єр

«Красная Роза 1875» в Москві. У середині XIX ст. Клод Жиро відкрив у Москві фабрику з виробництва шовкових тканин. У XX ст. мануфактуру перейменували в Московський шовковий комбінат ім. Р. Люксембург «Красная Роза». Робота фабрики припинилася на поч. 1990 р. Нове життя фабричних територій почалася в 2003 р. з оренди галереї дизайну «Artplay». За «Artplay» в цій будівлі розмістилися інші організацій: архітектурні бюро, художні майстерні, тематичні кафе. На даний момент комплекс в процесі реконструкції та реновації, розпочато будівництво багатофункціонального центру - квартал «Красная Роза 1875» площею 5,7 га, унікальність котрого полягає у поєднанні історичної архітектури та сучасних рішень - фасади червоної цегли дбайливо зберігаються і доповнюються панорамним застакненням.

«Rizzordi art foundation» в Санкт-Петербурзі. Будинок колишньої солодівні, де на даний момент розташовується лофт-об'єкт «Rizzordi art foundation», побудований в «цегляному стилі», характерному для виробничих будівель II-ї пол. XIX ст. Солодівня була побудована в дві етапи: в 1875 р. і 1876 р. за проектом арх. Е. Г. Юргенса. В рамках арт-проекту «Ніч музеїв» 21.05.2009 р., відбулося відкриття «Rizzordi art foundation». Всередині - це два великих зали, з бетонною підлогою, балками і сірою стелею; переобладнаний простір займає два останні поверхи заводу (табл.1., рис. 1.3). У планах «Rizzordi art foundation» не тільки виставкові зали, а й житлові приміщення і майстерні - як це традиційно сформувалося в європейських лофт-об'єктах.

«Русол» в Оренбурзі. 24 вересня 2010 році в Лондоні відбулося нагородження кращих проектів у сфері комерційної нерухомості в рамках дев'ятого міжнародного конкурсу International Property Awards Europe & Africa. Компанія Mealhouse була нагороджена FIVE STAR AWARD в категорії «Архітектура офісних будівель». Бізнес-центр «Русол» в Оренбурзі - приклад дбайливої реконструкції історичної промислової будівлі борошномельного заводу побудованого в 1895 р. в сучасний офісний центр у стилі «лофт» (табл.1., рис. 1.4).

Перспектива проектування лофт-об'єктів у Львові.

Корпус заводу «Полярон» (вул. Угорська, 14). У грудні 2011 р було проведено перше засідання конкурсної комісії щодо «Полярону», підставами для якої було порушено справу про банкрутство і у жовтні 2011 р. за рішенням Господарського суду введена процедура санації (табл. 2., рис. 2.1).

Корпус ВАТ «Іскра» (вул. Вулицька, 14). Львівське відкрите акціонерне товариство «Іскра» єдина в Україні потужна світлотехнічна компанія, яка має повний завершений технологічний цикл виробництва джерел світла, від наукових розробок до виготовлення компонентів та готової високоякісної продукції, яка займає сьогодні 70% українського ринку. Але на території

виробництва розташовані декілька виробничих корпусів, складів та цехів, які не функціонують, а забудовники вважали недоцільними їх перебудовувати (табл. 2., рис. 2.2).

Львівська експериментальна кераміко-скульптурна фабрика (вул. Мучна, 32). Фабрика припинила свою діяльність у середині 90-х рр. ХХ ст. через високі ціни на енергоносії, високозатратні застарілі технології на недосконалий менеджмент. Спілка художників вирішила збудувати нову фабрику із енергоощадними технологіями на новій ділянці. Фабрика матиме, окрім цехів, художні майстерні митців, адміністративний будинок, виставковий зал та класи-майстерні для творчої молоді. В одному з нефункціонуючих корпусів старої фабрики вже відбулася спроба створення лофт-об'єкту – музичної студії молодіжного гурту (табл. 2., рис. 2.3).

Таблиця 2. Приклади об'єктів для проектування в стилі «лофт» у Львові

Рис. 2.1. Корпус заводу «Полярон» (вул. Угорська, 14)

Рис. 2.2. Корпус ВАТ «Іскра» (вул. Вулецька, 14)

Рис. 2.3. Львівська кераміко-скульптурна фабрика (вул. Мучна 32)

Висновки:

- проведений аналіз переобладнаних та реконструйованих промислових споруд в різних містах доводить доцільність проведення таких робіт - утвердження та поширення стилю «лофт» є очевидним, а тенденції відновлення та переобладнання промислових споруд стають закономірними;

- виявлення передумов виникнення стилю «лофт», дозволяє стверджувати, що, первісно, проектування лофт-об'єктів було вимушеним способом створення житлового простору; в подальшому лофт стає не лише стилем архітектури, а і стилем життя, тих хто там проживає;

- «лофт» – відносно, новий стиль архітектури та дизайну, який за короткий проміжок часу поширився на численні простори та завоювати ринки нерухомості. Ця поліфункціональна архітектура притягує до себе як творчих особистостей і так і далеких від мистецтва покупців нового житла. В порівнянні із закордоном, в Україні даний стиль ще не встиг розвинутися та сформуватися, проте передумови до цього існують.

Інтернет ресурси:

1. <http://ru.wikipedia.org/wiki/Лофт>
2. <http://krymova.com/2009/12/loft-architecture/>
3. <http://www.winzavod.ru/>

Аннотация

Выяснено происхождение понятия «лофт», выявлены предпосылки возникновения лофт-архитектуры и хронологические периоды её формирования. В статье проведен анализ характерных примеров лофт-объектов и доказано целесообразность восстановления и переоборудования промышленных зданий и сооружений которые не функционируют. Материалы статьи могут быть полезными для заинтересованных формированием современной архитектуры.

Ключевые слова: стиль «лофт», лофт-архитектура, лофт-объекты, переоборудованные промышленные сооружения, архитектура в стиле «лофт».

Article

There has been found the origin of the “loft” as a concept, discovered the main conditions of the appearance of loft architecture and also the chronological periods of its` formation. In this article the analysis of the typical examples has been made, and, as a result has been proved the expediency of restoration and rebuilding of the industrial buildings, which don` t function. The materials from the article may be useful for those, who are interested in modern architecture formation.

Key words: “loft” style, loft architecture, loft objects, rebuilding of industrial buildings, “loft” style architecture.